

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 30

БЕОГРАД 1 АПРИЛ 1934

ЦЕНА 2 ДИНАРА

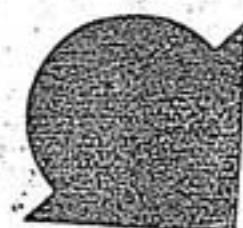
ГЕТ. ЕР. 385
С 11-3
ТРГОВИНА
ХАРТИЈА
И
КАНЦЕЛАРИЈСКОГ
МАТЕРИЈАЛА

УЗУН МИРКОВА 4
Палата Аеро Клуба

БЕОГРАД

Телеф. 24-992

Предузеће
за израду
кофера и
торбарских
израђевина

Милан Ј. Стојановић и Ко.

БЕОГРАД, ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ТРГ (ТЕРАЗИЈЕ) 38, Т. 25064
ПОЕНКАРЕОВА 2 ПАЛАТА ЈУГО БАНКЕ

ПОЗОРИШЋЕ

НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ПОЗОРИШНИ ЧАСОПИС
ИЗДАВАЧ: ГРАФ. УМЕТНИЧКИ ЗАВОД ПЛАНЕТА
УРЕДНИШТВО: БЕОГРАД, УСКОЧКА 8, ТЕЛ. 20-714

30

1 април 1934

УМЕТНИЧКА ДИСЦИПЛИНА

Позоришна уметност има вечно своје право на јавно извођење. Тек на позорници она доказује и своје право на живот. Тек под светлошћу рампе изриче се суд над њом. Ипак, има примера где се то злоупотребљава, и то најпре иза кулиса. У томе случају, кад су мотиви невидљиви, а унутра су, у самој позоришној згради, — ситуација се претвара у демагошки каприс, који се у току времена рашиљава, шири и најзад нагризе и саме уметнике у међусобном њиховом односу, а и позоришне управљаче, одговорне пред јавношћу.

Ако постоји јака воља за објективирањем уметничког живота, и то као мерило међу самим уметницима, онда се никада општи уметнички рад не може свести на противуречна пребацивања. На против у тајвом случају, упорна управљајућа воља доминира изнад свега. А да то буде, неизбежно је осећање дисциплине у уметничком раду. Постоји културна слобода у сваком позоришту, јер свако позориште је намењено култури духа. Али, узлуд све методе, сви системи, ако сами уметници у својој кући не-

мајуовољно самопрегоревања. Уметност је увек самопрегоревање. Јер, шта је уметничка дисциплина? То није обична, спољна дисциплина, која се постиже административним склопом какве уметничке институције. То је унутрашња, душевна дисциплина, коју сваки позоришни уметник претходно има да стекне у себи, и онда да је доведе у склад са другима око себе. Где се то постизава, преовлада увек оптимизам у уметничком делању, које увек мора бити напојено извесном ведрим духом, да би се постигао општи циљ. У томе случају се лакше преброде и материјалне и идејне тешкоће сваке уметничке заједнице, а данас по наособ позоришне.

Друго је питање, када споља, приватним менталитетом, продре у унутрашњост уметничког делања, извесна деструктивност. Она се може лако побити, ако унутра постоји најпре она идејна и душевна дисциплина уметника, а којој је горе реч. Често се данас ствара ова или она психоза о стању позоришног делања. Често и публика подлеже извесној психози у томе смислу. Како позоришна уметност жи-

ви путем јавног извођења, то је она и изложена увек једном динамичном и неједнаком третирању, што јој у ствари никад није туђе, ни ново. Али, те дискусије, које стварно никад не руше позориште, могу да му шкоде ако се удаље од објективности. Онда се, такве психозе, претварају у комплете, чији су мотиви лични, и као такве треба их свести на праву меру. Њихов одјек не сме се одомаћити унутра. А споља, тај се одјек умањује не прекидним радом, и остварењем уметничког плана у раду. Велика тајна успеха лежи у прегоревању свакодневних позоришних ситних догађаја. Позориште има постојаних аргумента, који се увећавају или смањују владањем над њима.

Постоји репертоар, који је данас поникао на разним националним и социјалним теренима. Свако позориште, које обухвата својим радом

и извесни међународни репертоар, да би пружило своју публици упознавање тога репертоара, приказује комаде, који собом обележавају и туђу средину и туђе идеје, у циљу опште човечанског уметничког додира. Постоји уметнички разлог да се такви комади виде. А такве се представе не могу посматрати кроз партачне призме, као што се у последње време појединачно десило. Јер, ако се тако посматра, никада нији ни уметничка ни социјална идеологија, не би се могла на појачаном терену ни видети ни доживити, па ни осудити. Позориште има, поред своје домаће мисије, и своју ширу уметничку мисију, по којој се и цени његов уплыв на општем књижевном и духовном пољу.

Да се то омогући, потребна је та-које уметничка дисциплина, како унутра, код самих позоришних фактора, тако и споља — код публике..

Завод за хем. чишћење и бојење одела

Кнежев споменик 5 (Палата „Риунионе“). Телеф. 27-914

Прима фину тоалету за dame и господу на чишћење и бојење и на највеће задовољство својих муштерија доводи у ред. Телихе, завесе, рунавице, салонски намештај и т. д.

НИКОЛА ДИМИЋ

Радионица - Краља Александра ул. бр. 216. Тел. 29-034

ЧИТАЈТЕ једини домаћи часопис
за радиофoniју
„РАДИО БЕОГРАД“

Службено место заједнице српских новинарских организација

Балет „Мајума“ на балканском тлу у четвртом веку после Христа

Векови увек имају свој ритам, кроз који прострује генерације. Игра се и плаче се на позорници живота, а затим се потоне у неповратност времена за свагда. Живот је кроз уметност мелодија. Она над сваким континентом затрепери и пролети, у току бескрајног времена, и упија се у нерве човечанства као полип, и најзад је непојмљива у својој вечној као смрт.

У раскошно, лепезасто византијско доба, поникао је на нашем балканском тлу — пре доласка и галопа словенских хорда — балет „Мајума“. Византија је дивна песма рафинираног хеленизма. Изме-

ђу Босфора и Дунава, између Солуна и Београда, у првим вековима хришћанства, небоуздано је играла читава једна људска генерација. Немирне стопе те генерације, играле су и пре и после словенског нахија на Балкан. Наши примитивни претци осетили су мирис југа, игру сунца и осмех врелог неба, долазећи у нову отаџбину. Наслутили су уметничку оргiju југа. Тражили су промену животне мелодије, и најзад је нашли. Пре нас, на Балкану, у религиозној грозници хришћанства у борби са античким традицијама, расла је чекиња за новим обликом живота.

Сцена из комада „Зојкин стан“
(г. г. Никол Гошић и М. Васић)

НАЈСЕНЗАЦИОНАЛНИЈА НОВОСТ

„MATITE“

ПУДЕР ЗА ЛЕПОТУ
БЕЗ ТАЛКА ОД

L. T. PIVER
P A R I S

осигуруја савршену
кадифеност тена
Продаје се у свима
бољим парфиме-
ријским радњама

“МЕТЕОР”

СТО ВАРИШТЕ МАНУФАКТУРНЕ РОБЕ
БЕОГРАД, КНЕЗ МИХАЈЛОВА 29, ТЕЛ. 22-423

За пролеће   Огроман избор

Женских Мантрова

Иберцигере и Тренчкота

Одела и капутиће за децу

Штофова за костиме, хаљине и мантлове

Енгл. штофова за одела и иберцигере

Велики избор елегантних ципела
за dame, господу и децу

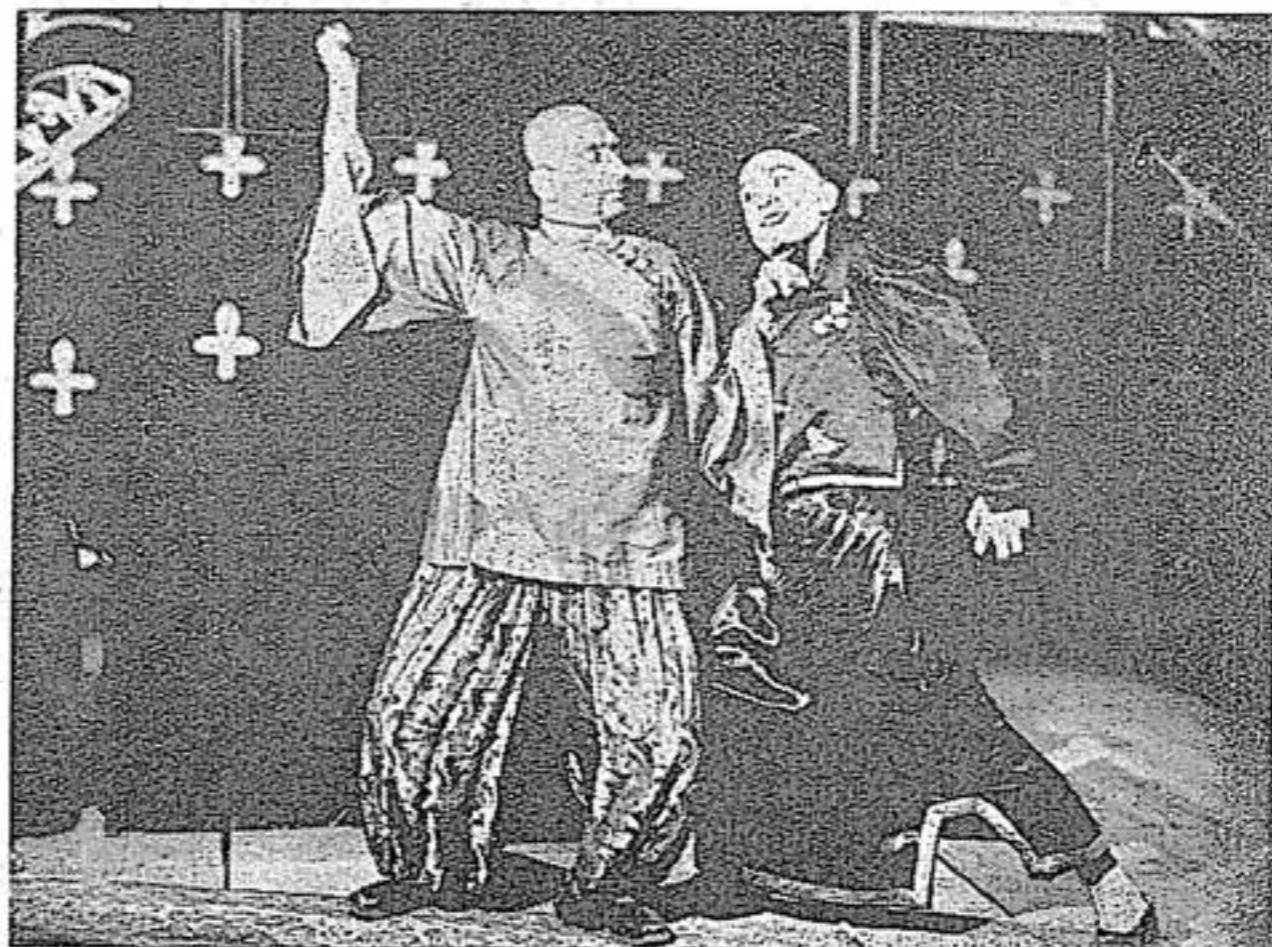
Преглед
слободан

куповина
необавезна

Једну раскошну утешу томе времену, пружио је балет „Мајума”, за време цара Константина. Историја зна за његове легије, које су виделе крст на небу, постигле победу и легализовале хришћанство. Али, при повратку, на обалама Босфора, у Бизанцу, у вртлогу раскоши, оклопници су осећали драж уметности. С једне стране градиле су се базилике и побожне иконе, а с друге стране све се утапало у уметничку страст, до патолошке засићености једнога века. Лепе жене и принцезе, које видимо на црквеним фрескама са побожно скрштеним рукама, играле су до иссрпљења. Златоуст их је проклињао, а позоришта су за њега била „вежбаонице похлепности”.

Уживање у античкој трагедији

ишчезло је. Имитације су изгубиле дражи. Али човек није само богословска апстракција. Синоди и сабори проповедали су пост вернима и невернима — узалуд. У пркос свега — пробијала се уметност тражећи своју нову равнотежу, која је најзад дошла преко оргија, антема и борби.

Први израз нове уметничке равнотеже на Балкану, огледа се у балету, особито у четвртом веку после Христа. Балет „Мајума”, у доба цара Константина, значио је првокласну атракцију. У византијској престоници, овај балет је изврђен најраскошније, али је приређиван и по главним провинцијским градовима на Балкану. Вероватно да је игран и на тлу нашег данашњег југа.

Сцена из комада „Зојкин стан”
(г. г. М. Маринковић и П. Петровић као Кинзи)

Балеткиње у византијској престоници биле су веома омиљене, драјесне и љупке. Цео свет око њих живео је у знаку ритма и игре. Оне су замениле антички позоришни свет. Њихова телесна лепота и скројеност били су ненадмашни. Манија за балетом у Византији била је нарочито уочљива у историјско доба од цара Константина до цара Јустинијана (од IV—VI века). То је доба, по речима црквених критичара „добра нечастивог насладијивања очију“.

Сам балет „Мајума“, по својој композицији, био је интересантан, али и разуздан. Зна се данас поуздано за један фрагмент у њему. Уз нарочиту музiku, излазиле су наге балеткиње из импровизираног базена, играјући час појединачно, час у групама. Целокупна игра имала је своју целину, тако да су се наге играчице у завршном моменту опет враћале у купатило, награђене аплаузом очаране публике.

Балет „Мајума“ играо се врло дugo, годинама, режиран и корегиран, или допуњаван често од стране оних, који су њиме руководили. Генерација за генерацијом су веровала, да је „Мајума“ оличење ритмичне уметности. То се нарочито осећа кроз цели пети век. А као врхунас балетске маније у Византији, јесте доба царице Теодоре.

Пре него што је балет уступио место другим, циркуским, свечаностима у хиподому, Јустинијан је упознао Теодору као играчицу. Доцније, она је постала његовом царицом. Теодора се пре царског престола показивала публици као играчица са позорнице, скоро потпуно нага, само са једним узаним појасом испред бедара. Увек јој се неодољиво пљескало. А доцније, као

царица, никада није заборавила своју балетску прошлост. У историји, она је прва и једина балеткиња на престолу. Са њоме је, у главном, завршена епоха балета у Византији. Она је била оличење ритмичне уметности на старом Балкану, уметности која је кроз дуги низ година пропла своју драж понајпре из балета „Мајума“, кога више давно нема. Али, ево, после петнаест векова још заслужује успомену...

Р. М.

ВЕЧЕ У КОРИСТ НАШЕ ОБОЛЕЛЕ УМЕТНИЦЕ

Кроз који дан приредиће се вече у Народном позоришту, у корист оболеле уметнице г-ђе Јелене — Леле Милутиновић, некада видне чланице и трагеткиње нашег и страног класичног драмског репертоара.

Где су
најбоље
НАОЧАРЕ?
код стручног
оптичара

БОЖЕ ЈАНКОВИЋА

Кнез Михајлова 5

Користите ове цене

ЖЕНСКИ МАНТЛОВИ
у боји 190, 260, 350 итд.
тегет 400, 500, 600 итд.
прни 400, 500, 600 итд.

ОДЕЛА ШТО ФАНА
за одрасле 198, 258, 298 итд.
за децу 60, 90, 120 итд.

ВУНЕНА ОДЕЛА
за одрасле 450, 500, 600 итд.

ТRENЧКОТИ ВУНЕНИ
за одрасле 450, 500, 600 итд.
за децу 150, 180, 250 итд.

БРАЋА ИСАКОВИЋ

Краља Милана број 46
Краља Александра бр. 58
Краља Александра бр. 8

Чувајте Ваше зубе!

BOTOT

Вода за уста
Паста у тубама
Сапун за зубе

Израђени су од најфинијег
материјала и најефикаснијих
антисептичких средстава

Собарица	послуга код Ајзен- штајна	г-ђа Освалд
Куварица		г-ђа Јевтић
Покућарка		г-ђа Николић
Куваричина помоћница		г-ђа Лихтерова
Вртар		г. Б. Николић
Слуга		г. Љагин
Поштар		г. Семењенко

Слуге код Орловког, госпође и господа, званице
Орловског.—

БАЛЕТ: спремила г-ђа Кирсанова.

1.— Г-ђа Васиљева, г. г. Панајев, Доброхотов, Хармош,
Крстић, Росијски, Лакетић и Лебедев.—

2.— Г-ђа Кирсанова и г. Жуковски —

3.— Г-ђа Кирсанова г. Жуковски, г-ђа Васиљева
г. г. Панајев, Доброхотов и цео ансамбл.

МЕСТО: бања у близини великог града.

Декор г. Жедринског

Костими г-ђе Бабић - Јовановић

Одмор после друге и шесте слике.

Технички радови инжињера г. Јовановића

Наша оперска првакиња гра Нури-Хацић, после успешног гостовања
у иностранству, певаће у опери „Таис“

ИГРА КАО ПРОДУКТ РАСЕ ПЕСНИК ЈОВАН ДУЧИЋ О ВЕЧНОСТИ ИГРЕ

Г. Јован Дучић објавио је своје карактеристичне мисли о игри. Између осталог песник вели:

— Никад не заигра човек у тузи, као што у тузи засвира или запева; јер несрећа одузме телу његов покрет, а покрету његов ритам. Плес је екстаза, врхунац узбуђења, излађење из себе у простор, испољење колико и реч у песми и колико звук у музичи. Све што је радосно игра у хармонији. Плес зато треба да личи на покрет који постоји у природи: на таласање жита или мора, на титрање воденог млаза, на трептавље лишћа, на игру крви. Међутим, видео сам једну египатску слику из „Тебе на којој је једна група људи и жена пљескају а само једно лице скаче у месту; значи да ритам овде замењује све друге покрете и изражаваје тела. Али, свакако, увек за плес треба расе, здравља, темперамента, снаге. Плес је исто толико продукт расе као музика и слика и песма. Плес, то значи препуна чаша, снаге и воље за живот. Има народа који знају играти и других који не умеју и не могу. Међу европским народима знају да плешу само Шпанијолци и Руси. У Шпанији озбиљно играју као што су некада у Грчкој озбиљно философирали. Само Црнци боље играју од Шпанаца, а то зато што су Црнци увек деца, и умеју да се забораве, и да се цели предају покрету.

Плес није за цео свет, јер је плес или уметност или накарада.

Ритам је богодан и урођен као и слух, и зато могу плесати само они којима је ритам већ у крви. Плес

Г. Јован Дучић

је нарочито ствар темперамента; по томе како неко игра, види се његов темперамент сангвиника, колерица, флегматика, меланхолика. Већма познате његов темперамент по томе како игра него по томе како мисли или говори.

Игром се опију духови већма него ли музиком, јер је покрет виши и од звука. Он је опојнији од стихова. Кад су грчки рапсоди били већ заморили грчки свет песмом о тројанским херојима, дошли су у Атину, већ за Солона, жене из Фригије и Лидије да уз двоструку фрулу и цитру играју страсне и заносне плесове из својих крајева. Грчки кипари су вајали с усхићењем играчице у лепоти покрета, мекоти дра-

periје, и изразима очараних лица, која су толико одвајала од иконографских лица њихових божанстава.

Покрет је ишао напред са цивилизацијом. Први скулптори нису знали за лепоту покрета; тако звани фронтално кипарство зна само за човека укочених удова и окрнутог увек лицем у лице са гледаоцем. Један је антички песник говорио да је плес истовремено и слика друштвених нарави и душевности једног времена.

Данашњи човек је полуlude од рата, од машинерије, од утакмица, од хуке моторних кола, а то не иде напоредо са Росинијевом музиком или чак са менулетом. Романтична девојка сад изгледа ћурка, а романтичан човек магарац. Рекли бисте

да је херој дана сада циник и рушилац. Њему треба музика која лупа као на гвозденом мосту хука возвова; а права слика времена, то је Црнац у оркестру који се кези поред бубња, невесела слика времена без континуитета и без историјске логике. Несумњиво, дакле, плес је и једна слика савремених нарави из свог времена.

Покрет је једно крупно наслеђе човеково.

Има и људи и жена најлепших лицем или стасом, и који чак имају префињене укусе у свему, али немају лепе покрете, ни држање главе, ни лепоту статуе, ни положај руку и ногу. Има финих жена које носе главу као најлепше птице, а има људи који носе главу као вепар.

Један фрагмент из балета „Легенда о Јосифу“

SUNTOL

Течна масти за чишћење и одржавање паркета, фарбаног патоса, линолеума, кожног и дрвеног намештаја. Четкање непотребно. Изванредан, трајан сај. Добија се: у бОльим колонијалним радњама.

ПРОИЗВОД: ХЕМИЈСКЕ ФАБРИКЕ ИМАЛИН

БОЈЕ, ЧЕТКИЦА,
• СВЕ ВРСТЕ
• ПЛАТНО и све остале потребе
и прибор за **МАЛАЊЕ** на
свили, хартији, штофу, платну
и рељеф малање има у најлег-
шем и **НАЈВЕЋЕМ ИЗБОРУ**
ПРИЗНАТА

ТРГОВИНА
БОЈА
• и
ХЕМИЈСКИХ
ПРОИЗВОДА

НДЕЉКА К. САВИЋА
БЕОГРАД
Коларчева 3. тел. 23-9-08
Краља Милутина 35 тел. 26-9-19

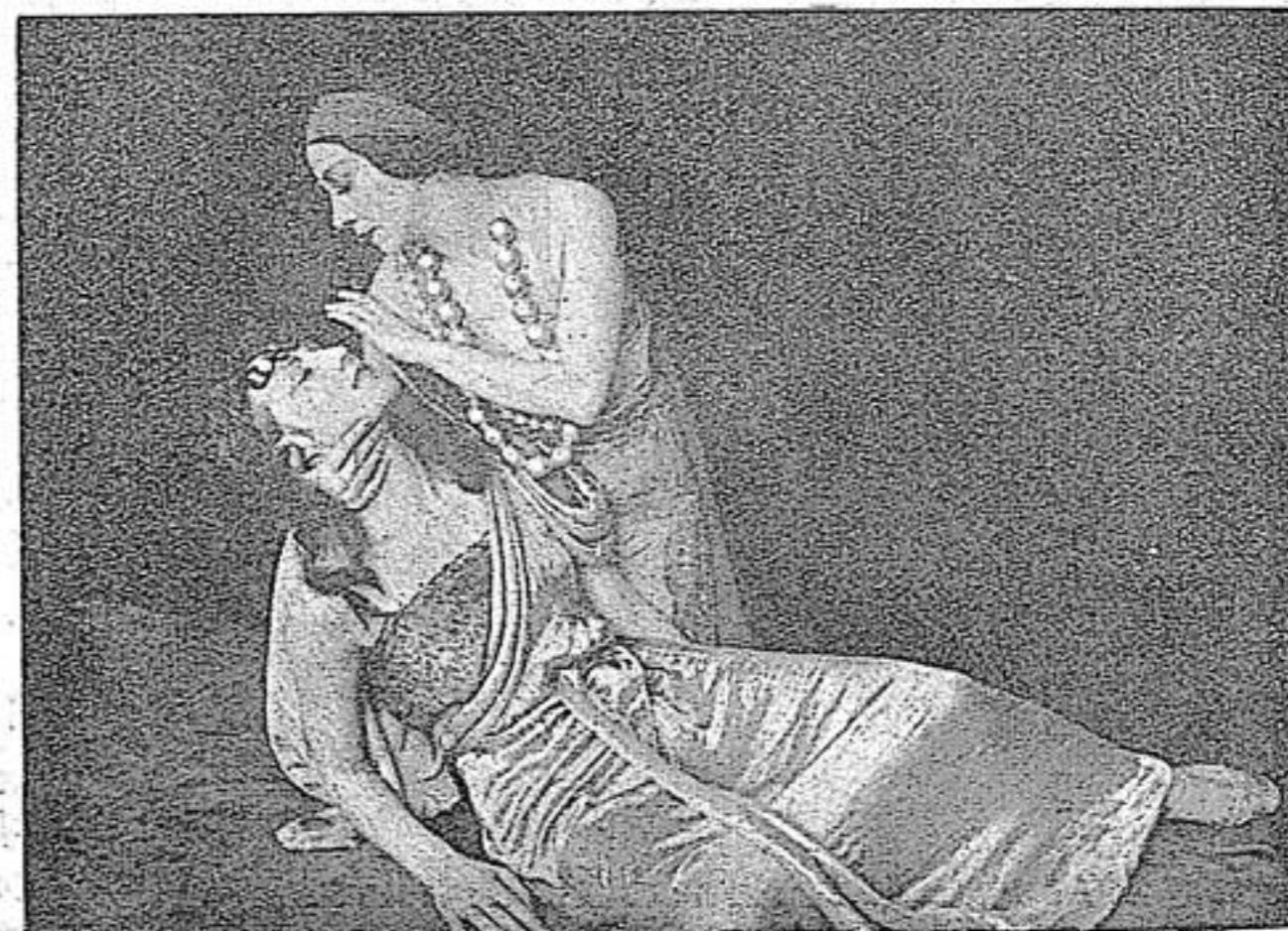
Тражите свуда само ТУ-ТОКС ТУ-ТОКС ТУ-ТОКС

Људи хладни и бесполни играју и свирају увек доста рјаво, или уопште не свирају, а нарочито не играју. Да плес и музика узбуђују физички види се по томе што бајадере играју ласцивно и кад играју религиозне плесове.

Узбуђење које здрав човек има при игрању док држи у наручју топло и голишаво тело младе жене, њен врео дах на образу и уснама, већ из уметности прелази у телесну опсесију и бестијално настројење. Сладуњави менует је место страсти имао грацију; али данашње играње у двоје дошло је само поступном деградацијом жене. Не мора Дон Хуан данас да прави -серенаде, ни да се бије на двобојима, да би задобио једну лепу жену. Довољно је данас једно вече у безумној гласби и дивљачком плесу, и на очиглед свију. Ово се добро разумело, и за-

то ће плес у двоје остати за вечна времена. У осталом, доволно је да порок постане обичајем целог света, пак да га свако затим сматра законитим.

Лудило сујетне жене за плесом превазилази све човекове страсти. Има жена које су том манијом упропастиле себе или друге. Лукреција Борција је игром бацала у порок своје најближе; двадесетогодишња Беатриче Сфорца је пала мртва од играња; Пушкинова жена је својом игром колико и лепотом задобила тужну славу која је великог песника отерала у смрт... Кажу да је и Сократ волео да игра, али ко зна шта је мудрац нашао у плесу. Можда само најсавршенију меру ритма у природи; као што је Гете и на голим леђима неке лепе жене пажљиво бројао слогове својих хексаметра.

Гја Пиа Млакар као Путифарова жена у балету „Легенда о Јосифу”

*Наша балерина
г-ђа Нашаша Бошковић
на турнеји у Индији*

Наша прва балерина, г-ђа Наташа Бошковић, отпотовала је на петомесечну турнеју, далеко од нас на далеки исток, чак у Индију. Ангажована од стране једне видне балетске трупе, у којој је поред осталих и позната балерина Немчијнова, г-ђа Бошковић се ускоро креће на далеки пут, најпре у јужну Африку, затим за Индију, где ће трупа, као европски балет, приређивати балетске вечери и дивертисмане. Г-ђа Бошковић ће својим учешћем на овој турнеји, а као чланица нашег београдског балета, изразити своју уметност на далеком истоку, што побуђује интересовање.

ТАЈНА МЛАДОСТИ

ПУДЕР **LUBIN** PARIS
следећих мириза:
DOUCE FRANCE
OCEAN BLEU

даје савршен тен, храни кожу, отклања црне тачкице, ауто се држи на лицу и има пријатан, трајан и дискретан мирис. Сигури смо да ће Вас само једна проба учинити сталним потрошачем пудера.

DOUCE FRANCE или
OCEAN BLEU LUBIN-PARIS
Добија се у свим апотекама, арогеријама и бољим парфимеријама.

Кн. Михайлова үл. бр. 20

*Нејес ис-
Коунено
да будеше
даш
Ви
овакав
србник*

Нушиће србнику још

СЛОБОДАНА М. ВАСИЋА

Улица Цара Николе II бр. 34

Власник и уредник: Ср. Јл. Обрадовић — Штампа „Планета”, Ускоковачка 8

29218
телеф.

**РАСПОЛОЖЕЊЕ
У КУЋИ СТВОРИЋЕТЕ
ПРВОКЛАСНИМ ВИНОМ
из Ђојорчма
ГЛАВНОГ САВЕЗА СРПСКИХ
ЗЕМОГРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА
Франкојановића ул. 15**

Бесплатно достављање у стан преко 5 флаша

Најновији пролетњи капути за dame

Последње новости у вуненим тканинама за женске пролетње капуте, костиме, комплете и хаљине

Нове шарене свилене тканине („imprimé“)

за хаљине са веома ниским ценама. - Израда капута, костима и хаљина по мери.

Одлично скројени **мушки пролетни капути** из правих енгл. штофова са веома солидним ценама.

Фини енглески штофови за мушка одела

и пролетње капуте. - Израда мушких одела и капута по мери. Енглески шешири за господу Продаја за готово и на 6-то мес. отплату

ЂУРА ЈАНОШЕВИЋ
Београд, Кнез Михајлова број 35